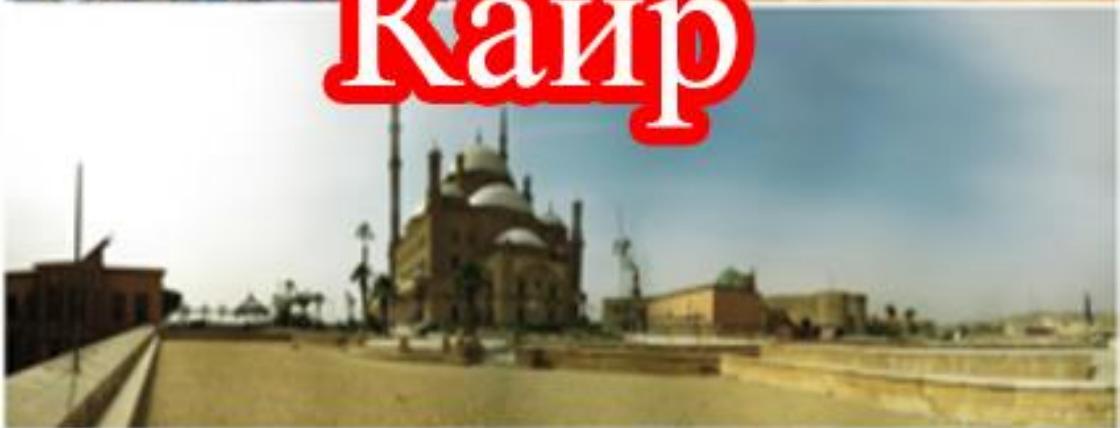

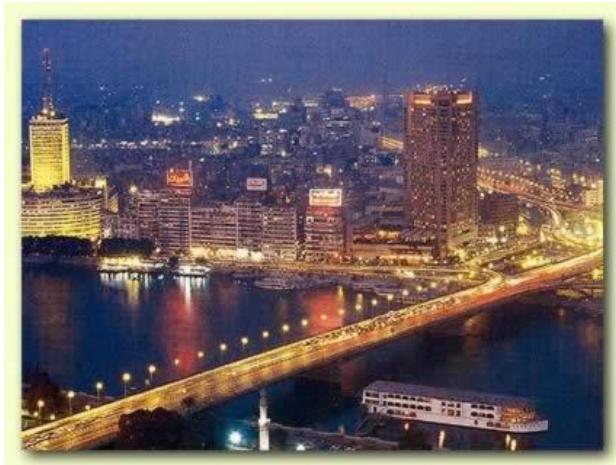
Каир

Каир

Алагалажәа

Каир–Мысра (Египет) ахтнақалақь ауп. Уи Африка ақалақь дүкәа ируакуп. Ауаапъсыра рхыпъхъазарала ажәафтәи атыпъ ааннакылоит. Каир аофициалтә хъзы «Аль-Кахира» ауп. «Аль-Кахира» ажәа еитаугозар «Аиааирага», « Атриумфатор» ауп иаанаго. Тоурыхла уи ахъз еитагахоит «Аңацәа зыршәо» ҳәа. Уи ахъынтәааго ақалақь иамоу атитул ақынтә ауп. Ари ағыза атитул ахтоуп Каир иамаз амчра ду иабзоураны, избанзар Каир зымпытқазхаларц иағыз зегы акғыры рымшашақәа ихынхәуан.

Каир ахы́коу атыпъ ихадароу, акрызтазкуа атыпъкәа иреиуоуп. Уи Нил азиас ихықәгылоуп. Нил азиас Каир аизҳазыңьараे иалшахьоу, нак-накгыы иалшаран икоу рацәоуп.

Каир иазку атоурых ссиркәа

Каир - Мысратаи ацивилизация ду ахытхырта. Каир азааигәара икоуп еицырдыруа Хеопс ипирамида. Уи ргылоуп 2 миллион цыра ахаҳәтә блоккәа рыла, аргыларагъ өажәа шықәса иағын.

Каир злардыра пирамидала маңара акәым. Арақа икоуп ижәйтәзатәиу асинагога. Зегъ реиха ихадароу, ара икоуп адунеи ағы ауниверситеткәа зегъы иреиҳау Каиртәи ауниверситет Аль-Азари.

Каиртәи амилаттә музей адунеи ағы зегъы иреиҳау, ажәйтәти ақоллекциақәа ыла зегъ реиҳа ибениоу музейуп.

Каир аблаккыгартқәа

Каиртәи амузей

Мысратәи антикатә музей, иааркъаөны иухәозар – Мсратәи амузей – афараонцәа рхаантәи антикатә күлтүра абақақәа адунеи ағы зегъы иреиҳау атқаахырта. Амузей иамоу ақазаратә апъцамтақәеи абазаратә матәарқәеи цәыргакәтоуп 136.000 експонат.

Ари амузей алған 1835 шыққасы, Мысра аиҳабыра рыхттарала, ажэйтетәи антикатә бақақәеи археологиатә ұшаамтақәеи реиқәырхареи риттәахреи хыққыс иқатданы.

Амузей аартын 1858 шыққасы, афранцыз археолог Аугуст Мариетт еизигаз аколлекциала. 1880 шыққасы уи аколлекция Исмаил Ҙашъа ихан ақны иштартцеит. 1900 шыққаса инаркны уи ииаргейт, Каир агәтаны, Тахрир ашта ду ағызы игылаз, иахъагы игылоу, анеоклассикатә стиль ала иқатдоу ахыбра өңдөр ахь.

Аколлекция ихадароу ахетақәа иреиуаны ипхъазоуп афараон Тутанхамон идамрағы ипшашааз аекспонатқәа.

Амузей иамоу ахцәа рмумиақәа руадағы икоуп афараонцәа рхаантәи ахцәа рмумиақәа 27. Мысра президент Анвар Садат иқаитқаз адтала 1981 шыққасы ари ауада аркын. 1985 шыққасы уи ауада өңіздің иқатданы еитаартын, амумиақәа реиҳаралк апбардақәа рәпаршәны итқәахын.

Каиртәи абааш

Каиртәи абааш ргылан 1176-1183 шш. рзы асултан Саладин ибзоурала. Ирхәоит абааш ахырыгылаз атып әүи,

уи акәша мықәшei аҳауа цқыа ықан ҳәа, убри ауп асултан Саладингы абааш аргыларазы зызбахә ҳамоу атыпъгы залихыз.

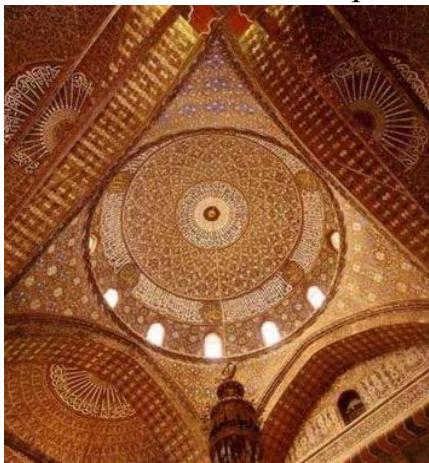
Алегенда ишаҳeo ала, Саладин ацәкәа шыны, рыхәдақәа Каир ақалақъ иахъабалак икнаиҳait, абааш ахъдыргылашаз атыпъгы убрахъ иналатцаны. Акәаң өйткәа ахъыкнаңаз зехъынцъара ибаait, үзарак адa. Иахъымбааз, акәаң шөңиңиз иахъынхаз атыпъ ағы иргылахеит нас Каиртәи абаашгы.

Каиртәи абаа аргылара атоурых адагы, икоуп уи иадхәалоу имачымкәа еғырт атоурыхқәагы. Урт рахътә ақық-өбак уажә сара ишәゼитасхәап:

- Каиртәи абааш Мысра аихабыра резиденциас ирыман 1860 шықеса рұқынза. Убри нахыс Мысратәи ахәын-тқарра аихабыра дағеа резиденциак ахъ ииасит.
- Абааш азааигәара икоуп х-иңдіктере.

Моххамед Аль-насир иңдіктере – заатәи амамлиукцәа

рхаан аахыс иғылоу; Сулейман-паша иңдіктере – а-16-тәи ашәыштықеса иатқанакуа, атырқәа стильла иқатдоу; ахпәтәи - 1828-1848 ш.ш. рзы иргылаз, Каиртәи абааш ақәцәе икоуп Моххамед Али иңдіктере.

- Каиртәи абаағы икоуп интерес ду згоу аргыларақәеи аусбартакәа рхыбрақәеи. Иаҳхәап,

абаа иахэтакны икоуп: Мысратэй Амилаттэ арратэ музей, иара убасгыы Мысратэй аполициа амузей.

- Каиртэй абааш архитектура уникалтэуп, абжьарашэышықсатэй аамта иатданакуа, адунеи ачы еицырдыруа ахыбрақәа ируакуп. Уи

архитектура аениубидтәи, амамлиуктәи, аосмантәи астильқәа рыла еиңкаауп.

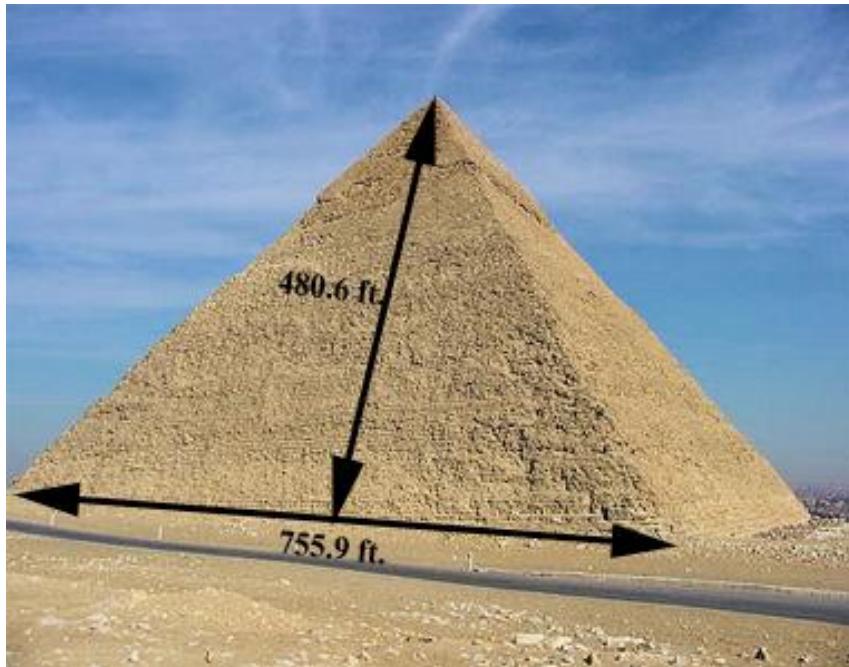
Апирамидақәа

Каир ақалақь ағы зегъ реиха ихадароу блахкыгартаны ипъхъазоуп апирамидақәа. Мысратәи апирамидақәа адунеи аңашъахәкәа ҳәа изыштыу иреиуоуп.

Ари Мысраа ажәйтәзан иқартцаз идуззую хаҳәтә ргыларақәоуп. Арт аргыларақәа қатоуп амашынақәеи атракторқәеи рхархәарада. Мысраа напыла еитаргон ахаҳә пъөыха дуззакәа (аҳарықәақәа). Апирамидақәа дыргылон

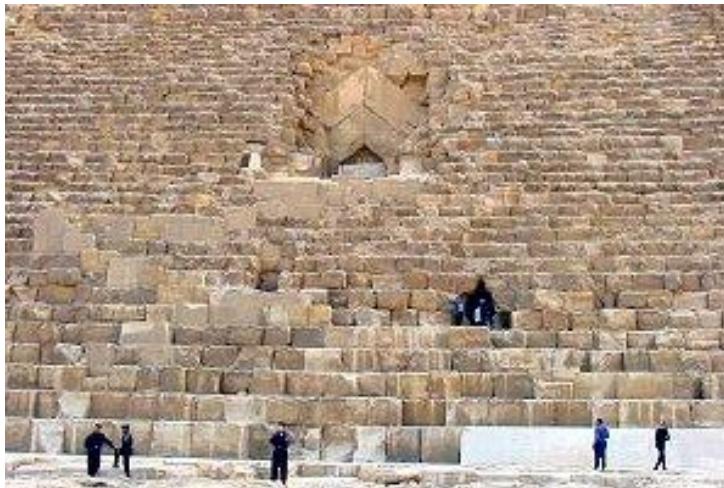
акыршықеса. Изыздыргылозгы афараонцә ракэын. Зель реиңа ихараку апирамида Хеопс, мамзаргы Хуфу ипирамида ауп. Уи дыргылеит Хуфу афараон идамра аҳасабала. Хеопс ипирамида х-уадак амоуп. Раңхъя иандыргылаз (2550 ш. ҳера қалаанза) уи аура 147 метра иқан. Аха иахъя, адгыл ағызыззәаара иахъяны, 139 метроуп иахъынзаназо.

Хеопс ипирамида иатаауеит төа змам атуристцә. Шәаргыы ишәйлшоит шәатааны ижәбарц. Апирамида уғналар қалоит Ақәылағцәа ртуннель захъзу ағналартала.

Хеопс ипирамида адунei ацьашъахәкәа бжъба ирхыпхъазалоуп. Уи адагы, Хеопс ипирамида ацьашъахәкәа быжъба рқынтә иара раңхъатәиуп, избанзар зегъ реиха ижәйтәтәиуп. Хеопс ипирамида адунei ағыл абас еипш икоу аргыламтақәа зегъы иреихауп.

Хеопс ипирамида қатдоуп ө-миллионки хышә нызықъ цыра ахаҳә дүкәа рыла. Хаҳәцыпхъаза 5-6 тонна иназоит. Урт раҳытә иуңылоит 20-30 тонна зқапануа ахаҳәкәагы. Икоуп 70-тонна иназогы.

Хеопс ипирамида ажәйтәзатәи ахъз – Хуфу илапшхәаа ҳәоуп ишыкоу. Мысра икоу апирамидақәа раҳытә ас еипш, хыхълагы тақалагы абжысыртақәа зманы, иқатдоу акызатәйк ауп, уи Хеопс ипирамидоуп. Ах

иуада ҳәа изыштыу шәынаңшырц шәтахызар, тәка шәылбааны ақыраамта шыапыла шәныңәроуп.

Гизаа рпирамида дүзүа ағналарты иаған иныңкөо агәашәкәа. Урт 20-тонна инарзынаңшыа иркапануан, аха ағынтықала имырхъаацәакәа напыла унрыгәтасыр ииармарианы иаатуан. Адәахъала урт ашәкәа шағазгыы узгәатомызд, избанзар уағы имбо ахаңә иаласаны иқатцан.

Хеопс иипирамида қатоуп иңьашъахәу архитектуреи асимметриеирыла. Апирамида қатоуп апъшыганкгы маңк иларкәнны.

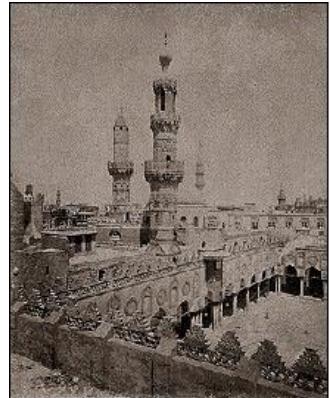

Архитектуреи асимметриеи рчыдақәа ирыбзоураны, Хеопс ипирамида акопиа, иара иеипъштәкъоу даеа пирамидак қаташьа амазам.

Ауниверситет Аль-Азари

Азэйрөы атарауааи, дара мсрааи Аль-Азари ауниверситет ижэйтэзатәни ҳәа ирыпъхъазоит. Ари ауниверситет апъцан 10-тәи ашэышыкәса антәамтазы. 988 шыкәса инаркны арақа иреихәзоу атара роуа иалагахъан. Рагъхъаза ари ауниверситет ачы адырра роуан официалла акәымкәа, ус баша. Аха ишнеи-шнеиуаз атараиура қалеит

официалла, уи иаанагоз ирыдыркыло иалагеит астуденттәа, аус адулан ишъақәдьыргылеит артаратә программақәа, ианалгоз ирыртон адипломқәа. Аханатә ауниверситет ағы иртөн аисламтә зиндырра, араб бызшәа, атеология. Ауниверситет Аль-Азари иахъа арабтареи аисламтареи ирцентрны икоуп.

Хаамтазтәи ауниверситет Аль-Азари алътара напаркын 1960 шыққасы. Убри ашыққасқәа рзоуп ауниверситет ағы ианаартыз амедицинатәи анцыныртәи факультеткәа. 1062 шыққасы рапхъаза акәны апъхәызба дрыдыркылт аттарахъы. Иахъа уи ауниверситет ағы аттара рткоит ахаңәагы ахәсагы.

Хаамтазтәи ауниверситет Аль-Азари алътара напаркын 1960 шыққасы. Убри ашыққасқәа рзоуп ауниверситет ағы ианаартыз амедицинатәи анцыныртәи факультеткәа. 1062 шыққасы рапхъаза акәны апъхәызба дрыдыркылт аттарахъы. Иахъа уи ауниверситет ағы аттара рткоит ахаңәагы ахәсагы.

Хаамтазтәи ауниверситет шыңғылоуп хыпъхъазара рацәала афакультеткәеи арегионтә филиалқәеирыла.

Ацыхәтәажәа

Ишаһбаз еиңш, Каир иблахкыгоу, ищашихәеу, акразтазкуа, атоурых ду змоу қалақыуп. Уаақөымтүзакәа уахцәажәалар ауеит ари ақалақь. Иара иазкныирацәазаны уапъхъар, иаххәааныирацәазаны иуғыр ауеит иараубасгы.

Иара – амазақәа рымаза, нтәара зқәым, ҳәаа змам. Ари ақалақъ уазғелымхәхар, иупұшаар улшоит Мысреи Каири ирызку ашәкәы хазынақәа. Уандухалак уара, хымпһада, уатаан иубароуп ари атып ғссир, избанзар Каир адунеи ағы акрызтазкуа қалақъуп, уақа уара иузып ғшуп адунеи аңашьахәкәа рахътә зегъ рапхъа иғылоу аңашьахә.